

16/10/2014 19:28

Takozvanim merama štednje Vlada Srbije praktično vuče antitržišne poteze

Bezakonje i put u siromaštvo

LIČNI STAV

Autor: Mr Slobodan V. Stojanović

Kada su američki stručnjaci svojedobno (Vlada Ante Markovića) pokušavali u Beogradu da objasne slabosti socijalističkog sistema, oni su, između ostalog, isticali kao ključne tvrdnje.

- 1) Slabu kreativnost i preduzimljivost najvećeg dela populacije,
- 2) Uprosećavanje, odnosno uravnilovku u zaradama - raspon u platama je bio 1:4 po proseku privrede (administrativac - šef države), a u SAD 1:16 (lekar - lekar)
- 3) Odsustvo uređenog i dobro organizovanog tržišta i njegovog pozitivnog delovanja, pre svega, na razvijanju konkurentnosti i suzbijanje monopolskih pozicija

Sledstveno toj logici, svojim takozvanim merama štednje Vlada Srbije praktično vuče antitržišne poteze. U javnom sektoru, umesto da napravi rezove (imala je mogućnosti) i da odlučno smanji na civilizovan način partokratsku balast nekompetentnih (po ekspertskoj proceni sa smanjenjem od 30 odsto uštedelo bi se osetno i čak bolje radilo), ona nije pribegla ovog puta porezima, već smanjenju plata, što je za radnu motivaciju zaposlenih još gore. Sa prestrukturiranjem još 20 odsto zaposlenih u administraciji dobila bi se kompetentnija, opremljenija i efikasnija uprava. Ovakvo, administracija još uvek podvaljuje samoj sebi, zapošljavajući ljude na određeno vreme, najčešće po potrebama nove vladajuće partije. To su smicalice i birokratske igrice koje nemaju granice. Ipak, postoje metodologije i pozitivna iskustva da se administracija stavi u poziciju korisnog i opravdanog troška.

Sa penzijama je urađeno još gore. Kao da se nije znalo da su to stečena prava i da se sa njima ne može ući u bezakonje, suštinski konfiskacijom dela arbitrarno dekretovanih penzija kao visokih. Kao da one nisu u većini rezultat složenijeg rada i većih uplata (koje bi da su tretirane kao štedni ulogi bile nedodirljive). Preminuli Jovan Krkobabić je to znao i branio svim sredstvima i mogao je da argumentovano protagonistima i lobistima logike poverioca i MMF kaže: „Gospodo, to se ne sme i ne može raditi. Penzije su unutrašnji javni dug i država ima obavezu da ga uredno servisira.“

Principijelno razmotreno, kako se defakto namenska štednja od mogućeg investicionog prihoda (pri racionalnim ulaganjima) pretvorila u de jure državni dug i budžetski izdatak, nije pitanje koje se opet može rešiti na račun bilo koje kategorije penzionera.

Teorijski i empirijski je poznato da pri inflaciji stradaju fiksni dohoci među kojima su i penzije. Sada na prvi pogled stabilno kretanje cena nije garantovano. Predlagano smanjenje je nedopustivo i sa tog stanovišta. Izgleda da će u perspektivi i ovi penzioneri morati da prodaju ono što imaju, da zadovolje svoje skromne potrebe i da bar kupuju lekove.

Zanimljivo je da se tvrdi, pa čak i hvali, da je država daleko od bankrota, a pritom se u skoro paničnom strahu od budžetskog deficita ide u bezakonje. Dubiozno je kad se ide u futurističke investicije, a ne može, na primer, da se obezbedi završetak započetog akva-parka na Novom Beogradu ili izgradnja domova za penzionere i puno drugih na izgled sitnih ali produktivnih investicija. Da li bilo koja vlast može da shvati da u siromašnoj zemlji nisu preče biciklističke staze od stimulativnih kredita za zapošljavanje i popunjavanja tzv. niša na tržištu sa deficitarnim proizvodima i uslugama.

Nije još kasno da se shvati da su nameravane mere kontraproduktivne i kratkog dometa. U ekonomiji je sve povezano. Smanjiće se deo efektivne tražnje, a sa njom i promet i proizvodnja - dakle neće biti faktora rasta društvenog proizvoda. Naravno time i javna zaduženost i bužetski deficit u relativnom iskazu i dalje ostaju veliki. Isisaće se i deo moguće domaće štednje, a bez nje nema ni dela investicija. Ako već moraju da se smanjuju budžetski izdaci za penzije usled neke više sile (poplave) ili potrebe (infrastruktura koja smanjuje opšte troškove poslovanja), onda je mnogo logičnije stvoriti novi prihod kvartalnim oporezivanjem plata i penzija, koje se mogu smatrati relativno visokim. Naravno, ovo samo za jednu i najviše dve godine.

Sa principijelnog stanovišta mere su mogle da budu bolje koncipirane i da zadaju više truda protagonistima, a manje muke penzionerima. Zato valja krenuti ka boljim merama. Krenuti dok ne bude kasno i da se ne bi upalo u zamke uravnilovke, posebno naknadne i još nezakonite i kompromitujuće uravnilovke u penzijama. U tom smislu udruženje Obzir se zalaže za drugačiju politiku jer smo nevladina organizacija koja se zalaže za više obzirnosti prema ljudima i prirodi i nastojimo da delujemo preventivno argumentima i znanjem. U konkretnom slučaju stav udruženja vrlo je blizak stavovima Udruženja Sindikata penzionera Srbije.

Autor je generalni sekretar udruženja Obzir

- See more at:

http://www.danas.rs/danasrs/dijalog/bezakonje_i_put_u_siromastvo_.46.html?news_id=290895&action=print#sthash.VfDU1KqG.dpuf